

M. Saim UYSAL

FED faiz artırımını ve gelişen ülkeler

28.9.2018

ABD Merkez Bankası FED piyasa beklentilerine paralel faiz kararını 0,25 baz puan arttırarak %2-2,25 aralığına yükseltti. FED Başkanı Powell büyümenin ve istihdam verilerinin gayet iyi seyrettiğini, para politikasında bilanço küçültme operasyonunun devam ettiğini, 2018'de toplam 420, 2019 yılında ise 600 milyar dolar daha piyasadan para çekileceğini belirtiyor. 2021 yılı sonunda FED bilançosu 4,5 trilyon dolardan 2,5trilyon dolar düzeyine inmiş olacak. 2013 yılındaki FED politika değişikliğinden itibaren gelişmekte olan ülkelerin bir kısmı özellikle yüksek olan cari açıklarını düşürerek ve uzun vadeli radikal önlemler alarak bu sıkılaştırma dönemine hazırlıklı girdiler.

Ülkemiz ise bu dönemde radikal ve uzun vadeli önlemler almaya gitmedi. Para politikasında kur istikrarını tesis etme amacından uzaklaşarak sadece büyüme hedeflemesiyle faiz istikrarının tesis edilmeye yönelinmesi enflasyon beklentilerini de kontrol edilemez hale getirdi. Bu gelişme de enflasyon devalüasyon sarmalına yol açtı. Aksine genişlemeci maliye politikaları ile gelen aşırı hızlı kredi büyümesi cari açığımızı yükseltti, yurtdışı borçlarımızı arttırdı. Makro ekonomik göstergelerimiz(büyüme dışında) genel bir bozulma gösterdi. Bu gelişme sonrası kırılğan ülkeler sınıfında negatif ayrıştık. Ağustos ayındaki kur şoku nedeniyle yılbaşına göre TL bir ayda yaklaşık %40'ı aşan değer kaybetti. Bunu takiben Eylül ayında da Merkez Bankamızın 625 baz puanlık artışıyla da faiz şoku yaşadık. Bugün mevduat faizleri %29-30, kredi faizleri ise %40'lar civarına geldi. Faktöring faizlerini ise hiç dile getirmek bile istemiyoruz. Çünkü oranlar çok yüksek.

İşte bu nedenlerle kredi daralması ortamı yaşıyoruz. 2018 son çeyreği ile 2019 yılı birinci çeyreğinde büyümümüzde çok ciddi düşüşler olacak. Güven endeksleri ile ilgili öncü göstergelerdeki negatif bozulmalar buna işaret ediyor. Reel sektörümüzün bilançosu önce kur darbesi yedi, şimdi de faiz darbesine maruz kalacak. Bu reel sektör sonuçları da "Bankacılık Sektörü" nü etkileyecek. Gerek finans ve gerekse reel sektörün önümüzdeki bir yıl içinde ciddi miktarda döviz borcu geri ödemesi var.

Bankacılık kesiminin vade uyumsuzluğu önemli sorun. Yurtdışına borçlarının vadesi kısa, kredi alacaklarının vadesi de uzun. Bu da vade uyumsuzluğu ve likidite problemini yaratıyor. Bu bağlamda borç yapılandırmalarının şekli ve kaynağının doğru planlaması lazım. Akbank'ın 980 milyar dolar sendikasyon kredisini %104 oranıyla yenilemesi bu açıdan önemli ve olumlu bir gelişme. Kredi temerrüt risk primimizin (CDS) 200 puan düşerek 580lerden 378'lere gelmesi dış piyasalardaki kırılma algısının azaldığını gösteriyor. Ancak unutmayalım ki faiz maliyeti libor artı % 2,75'lerde yani toplam %6'lara yaklaşıyor. Bu orandaki maliyetin banka kredilerinin faiz oranlarını eskiye oranla ciddi oranda yükselteceği de bir gerçek.

Daha önceki yıllarda kişilerin döviz kredisi almasını nasıl engellediysek, döviz geliri olmayan şirketlerin ve reel sektörde döviz kredisi kullanmalarının kontrolüne ilişkin düzenlemeleri vaktinde alsaydık bugün bu sıkıntılarımızı daha hafif atlatacaktık.

Son olarak, evrensel standartlarda demokrasi ve hukuk düzenini acilen yaratmalıyız. ABD ile gerginlikler azaltılarak gelir gider dengemizin gözetilmesi suretiyle daha çok tasarruf ederek daha çok katma değerli ürünler üretip ihraç edebilirsek bu tür sorunları daha az yaşayacağız.